

Actieplan

BRUSSELSE SITES (HAREN, SINT-GILLIS EN VORST)

HULP- EN DIENSTVERLENING AAN GEDETINEERDEN

2023-2026

INLEIDING: HET PROCES NAAR HET ACTIEPLAN	2
1. OMGEVINGSANALYSE	4
I. Het Brusselse penitentiaire landschap	4
i. Kort overzicht	4
ii. Het lopende aanbod	6
iii. Het detentiehuis van Vorst	7
iv. De gevangenis van Sint-Gillis	9
v. De gevangenis van Haren	10
II. De Brusselse gevangenispopulatie: algemeen	12
III. De Brusselse gevangenispopulatie: cijfers	13
i. De institutionele context, arbeidsmarkt en huisvestingsmarkt	16
ii. De gemeenschappen	18
IV. Tendensen in de samenleving	19
V. Het realiseren van de re-integratie	20
2. DOELSTELLINGEN HULP- EN DIENSTVERLENING 2023-2026	21
3. ORGANISATIESTRUCTUUR MET OVERLEGMODEL	39
I. Organogram Brusselse gemeenschappen	39
II. Organogram Vlaamse gemeenschap in Brussel	40
4. BIBLIOGRAFIE	41
5. BIJLAGEN.....	42
I. Bijlage 1: Lijst met Bijlagen	42
II. Bijlage 2: Lijst met afkortingen	43
III. Bijlage 3: Lijst met tabellen en figuren	44
IV. Bijlage 4: In te zetten middelen	45
V. Bijlage 5: Werkingsprincipes	47
VI. Bijlage 6: Eindevaluatie ACTIEPLAN 2021 – 2023	49
COLOFON	61

1. OMGEVINGSANALYSE

I. Het Brusselse penitentiaire landschap

Onder dit eerste deel wordt er een kort overzicht gegeven van de infrastructuur van de Brusselse gevangenissen, gevolgd door een overzicht van het leefklimaat. Tenslotte wordt er een kort overzicht gegeven van het personeel dat werkzaam is in het penitentiaire landschap.

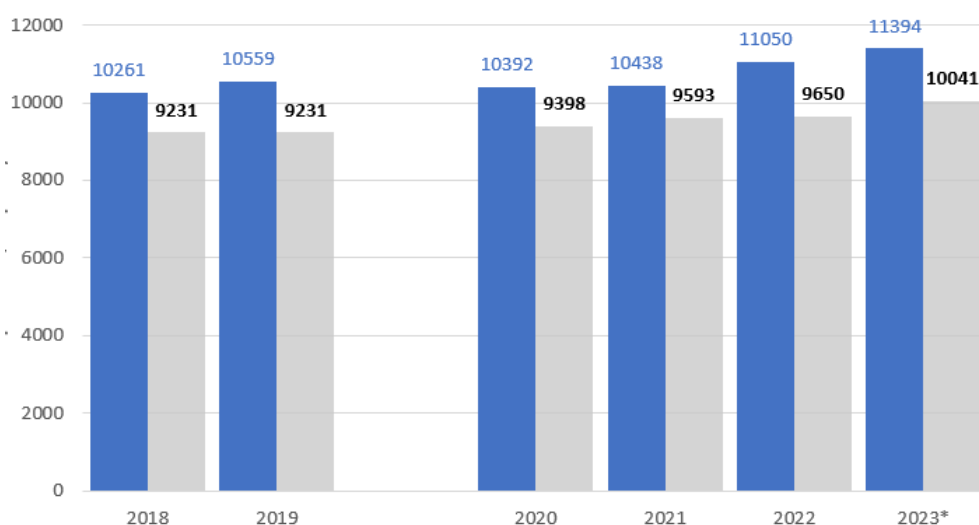
i. Kort overzicht

Het Brusselse penitentiaire landschap telt drie sites: de gevangenis van Sint-Gillis, de gevangenis van Haren en het detentiehuis van Vorst. De gevangenis van Sint-Gillis heeft een verouderde infrastructuur die dateert van de 19e eeuw. Deze gevangenis is niet of beperkt afgestemd op de noden inzake hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Het gebouw heeft een beperkt aantal ruimtes die ook qua omvang beperkt zijn, er zijn weinig digitale en telefonische toepassingen, er is gebrekkige verluchting en akoestiek, de inrichting is verouderd, enz. Ook heeft deze infrastructuur omwille van de verouderde en ontoereikende infrastructuur een impact op de levensomstandigheden van de gedetineerden. De gevangenis van Haren daarentegen, werd recentelijk geopend in november 2022. Ten slotte opende het detentiehuis van Vorst officieel zijn deuren op 7 juli 2023 op de site van de toenmalige gevangenis van Berkendael dat in de jaren '80 gebouwd werd.

Wat het leefklimaat betreft, spreekt men in Sint-Gillis vooral van een gesloten regime terwijl er in de gevangenis van Haren zowel open, gesloten als halfopen regimes te vinden zijn. Een puntensysteem zou de veroordeelden de mogelijkheid geven om van het ene regime naar het andere door te stromen. Weliswaar zijn de verschillende leefeenheden op het moment van het opstellen van deze omgevingsanalyse nog niet geopend en is het puntensysteem nog niet optimaal werkzaam. Beide sites bieden beperkte tewerkstellingsmogelijkheden voor de gedetineerden.

Een belangrijk probleem van het Belgische gevangeniswezen de laatste dertig jaar, is de overbevolking (Beyens & Maes, 2017, p. 253). Om dit te illustreren volgt een schets van de evolutie van de gevangenisbevolking tussen 2018 en 2023.

Figuur 1: Evolutie van de gevangenis­capaciteit en de gevangenis­bevolking 2018-2023³

Legende: blauw: overbevolkingcijfers, grijs: detentiecapaciteit

Wanneer er naar de gedetailleerde cijfers per gevangenis gekeken wordt, dan blijkt dat de Brusselse gevangenissen op 28/09/2023 niet met overbevolking kampten:

Gevangenis	Aanwezig	Regio	Capaciteit	Overbevolking (%)
Detentiehuis Vorst	11	Brussel	57	-80,7%
Haren	880	Brussel	854	3,0%
St. Gillis	496	Brussel	520	-4,6%

Figuur 2: Aanwezige Brusselse gevangenis­bevolking op 28/09/2023⁴

Bijkomend kampen de Belgische gevangenissen ook met een enorm personeelstekort. Dit is ook het geval voor de Brusselse gevangenissen. Het was echter niet mogelijk om exacte cijfers te verkrijgen van de directie waardoor dit niet in detail geduid kan worden. Het personeelstekort heeft belangrijke gevolgen voor de organisatie van de hulp- en dienstverlening in de gevangenis.

³ Wat betreft de jaargemiddeldes zijn de cijfers voor 2018 en 2019 berekend met een andere methode. De verschillen tussen de twee rekenmethodes zijn echter minimaal in deze periode. De data zijn volgens het DGEPI over de hele periode wel degelijk vergelijkbaar.

⁴ Ibid.; De capaciteit in deze tabel kan afwijken van de reële capaciteit. Dit betreffen echter officiële cijfers van DG EPI op datum van 28/09/2023.

In het kader van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden wordt de Vlaamse Gemeenschap vertegenwoordigd door dertien organisaties en zo'n vijftig hulp- en dienstverleners die weliswaar niet allen voltijds (in detentie) werken. De verschillende gemeenschappen samen worden gerepresenteerd door drieëndertig organisaties en ongeveer honderdzeventig medewerkers.⁵

Meer informatie over de drie sites volgt verder in deze omgevingsanalyse. Vooraleer dit aan de orde is, wordt er eerste een blik geworpen op het lopende aanbod in de gevangenissen van Sint-Gillis en Haren. In het detentiehuis van Vorst werd er tot eind augustus 2023 nog geen aanbod georganiseerd. Vanaf september vonden de individuele begeleidingen via een aantal partners hun weg naar binnen. Dit is in tegenstelling tot de werking in de andere gevangenissen waar alle organisaties gezamenlijk stappen ondernemen betreffende het hulp- en dienstverleningsaanbod. Het zal van belang zijn om te kijken of er in de toekomst geïnvesteerd zal worden in de mogelijkheid om gezamenlijke stappen in deze richting te zetten in het detentiehuis.

ii. Het lopende aanbod

In de Brusselse gevangenissen wordt zowel individueel als groepsaanbod voorzien, dit wordt geïmplementeerd binnen het kader van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Het aanbod in elke gevangenis is afgestemd op de specifieke lokale noden en behoeften van de gedetineerde populatie. Het is echter van belang om te vermelden dat de situatie in de gevangenis van Sint-Gillis het niet evident maakt om hulp- en dienstverlening aan te bieden. Sinds 2019 is er in de gevangenis van Sint-Gillis uitsluitend individuele hulpverlening beschikbaar. Dit is te wijten aan het aanhoudende personeelstekort en de overbevolking zoals hierboven besproken werd. Ondanks dat er op heden geen officiële overbevolking is, was dit bijvoorbeeld wel het geval in 2020. Het gevolg hiervan is dat de geboden diensten niet de optimale omstandigheden hebben om hun taken naar behoren te vervullen. Tot op heden is er enkel individueel aanbod op de domeinen welzijn, tewerkstelling en individueel leeraanbod, maar kan dit niet steeds plaatsvinden omwille van het personeelstekort.

⁵ Deze cijfers dateren van augustus 2023 en werden deels aangeleverd door de coördinatoren van de andere gemeenschappen.

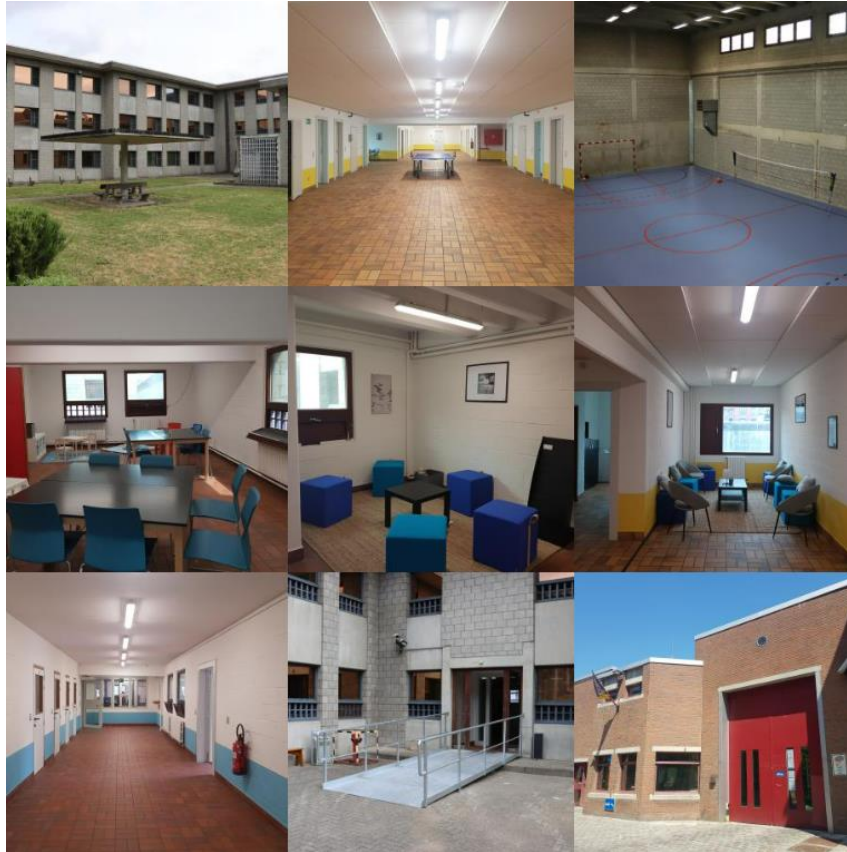
Daarnaast is er het gevangenisdorp Haren. Het is belangrijk op te merken dat de gevangenis van Haren zich momenteel nog steeds in de opstartfase bevindt, waarbij de betrokken partijen binnen de hulp- en dienstverlening trachten te beoordelen welk aanbod er georganiseerd kan worden. Het huidige aanbod wordt hieronder vermeld en gecategoriseerd volgens de verschillende domeinen:

- **Onderwijs:** het aanbod omvat diverse opleidingen, zoals NT2 (Nederlands als tweede taal), basiscommunicatie, NT1, grootkeuken-hulpkok en vakken Aanvullende Algemene Vorming (AAV) zoals Wiskunde basisniveau en Engels M1;
- **Welzijn:** gedetineerden hebben de mogelijkheid om individuele gesprekken te voeren met trajectbegeleiders, evenals toegang tot het CGG (Centrum Geestelijke Gezondheidszorg) op de units;
- **Cultuur:** binnen het domein van cultuur kunnen gedetineerden betrokken worden bij activiteiten, zoals het creëren van radioprogramma's in de gevangenis, deelname aan creatieve projecten en diverse kunstinitiatieven;
- **Sport:** sportieve activiteiten worden aangeboden, waaronder voetbal, fitness met professionele begeleiding en badminton;
- **Tewerkstelling:** individuele trajectbegeleiding wordt geboden om gedetineerden te ondersteunen bij hun tewerkstellingskansen en -doelen.

Tot slot bevindt zich in Brussel nog het detentiehuis van Vorst. Momenteel wordt voornamelijk de stand van zaken opgevolgd en worden er nog geen concrete doelstellingen gevormd voor deze site in Brussel. De beleidscoördinatoren hadden reeds een kennismakingsgesprek met de directie alsook met de detentiebegeleiders. Een aantal hulp- en dienstverleningspartners maakten de keuze om aanbod te voorzien voor de inwoners van het detentiehuis. Daarnaast werden er ook reeds drie thematische groepen ('sport en cultuur', 'tewerkstelling en re-integratie' en 'gezondheid') opgestart op initiatief van de gemeente Vorst.

iii. Het detentiehuis van Vorst

De eerste site die besproken wordt, betreft het detentiehuis van Vorst. Volgens de website van de FOD justitie ontstond er zowel bij de daders als bij de slachtoffers een gevoel van straffeloosheid met meer criminaliteit als gevolg omwille van de niet uitvoering van korte

Het detentiehuis van Vorst⁶

iv. De gevangenis van Sint-Gillis

Ten tweede wordt er een uiteenzetting gegeven over de site van Sint-Gillis. Deze site bestaat sinds 1884. In de gevangenis van Sint-Gillis verbleven in het najaar van 2023 mannelijke verdachten, veroordeelden en geïnterneerden (Federale Overheidsdienst Justitie, 2022). Deze laatste groep zal in de toekomst verhuizen naar de Artic House South in de gevangenis van Haren. Hier kon op het moment van het schrijven van deze analyse echter nog geen datum aan toegewezen worden. De gevangenis beschikt ook over een klinisch observatiecentrum en een genees- en heelkundig centrum voor de verzorging van gedetineerden uit andere gevangnissen (CMC) dat in een latere fase naar Haren zal verhuizen. In het kader van de opening van Haren, zoals besproken, is het ook van belang om aan te halen dat de gedetineerden uit de gevangnissen van Vorst en Berkendael verhuisden naar de nieuwe gevangenis in november 2022. Ook werden de veroordeelden uit Sint-Gillis overgebracht naar deze nieuwe site. Echter omwille van de toenmalige en actuele capaciteit van de gevangenis,

⁶ Deze foto is afkomstig van de Regie der Gebouwen.

hun eigen functie en classificatie waar gedetineerden verblijven in kleinere groepen op verschillende leefeenheden. Op onderstaande foto wordt de structuur van het gevangenisdorp voorgesteld.⁷

Zoals reeds gezegd, heeft elk gebouw zijn eigen functionaliteit en doelgroep:

- Mountain House: strafhuis voor mannen;
- Forest House: vrouwenafdelingen⁸ (voor beklaagden, veroordeelden, geïnterneerden en moeder-kind) en mannenafdelingen (voor veroordeelden);
- Ocean House: arresthuis voor mannen;
- Arctic House North: heelkundig centrum voor de verzorging van gedetineerden uit andere gevangenissen;
- Arctic House South: psychiatrische annex met de afdelingen voor geïnterneerde mannen;
- Lake House: nationaal klinisch observatiecentrum;
- Tropical House: open regime voor vrouwelijke en mannelijke veroordeelden.

Het cellulair gedeelte bevindt zich in een entiteit. Een entiteit bestaat uit verschillende clusters. Binnen één clusters zijn er verschillende leefeenheden.

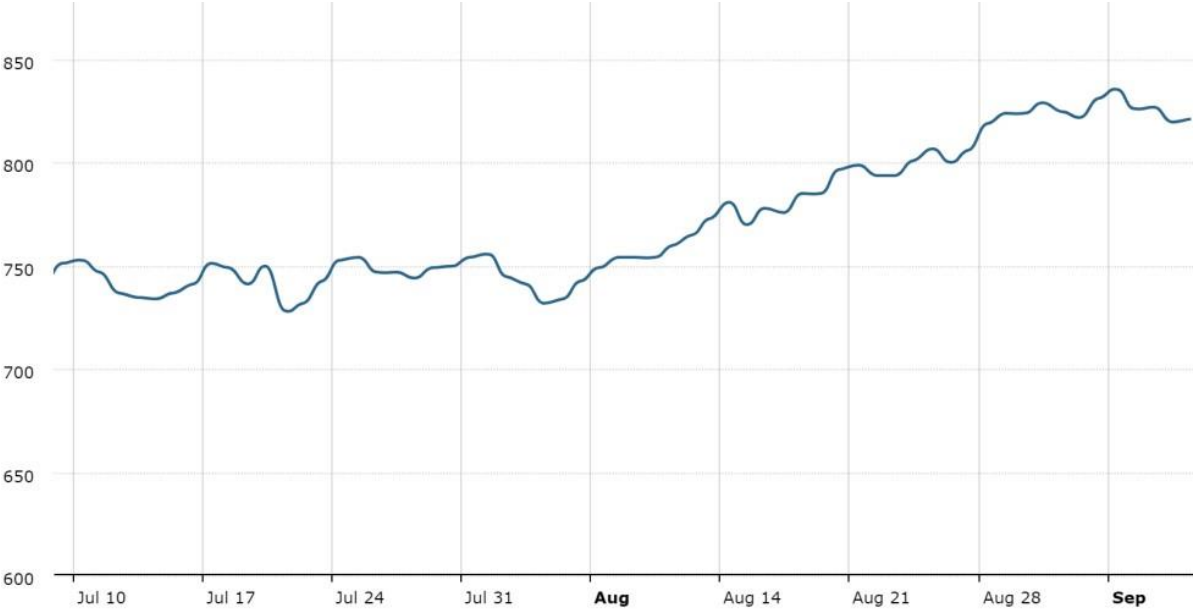
⁷ *Ibid.*

⁸ Deze entiteit werd eerst geopend met een uitsluitende vrouwelijke populatie. Het is pas later dat er ook mannelijke veroordeelden naar dit huis zullen verhuizen.

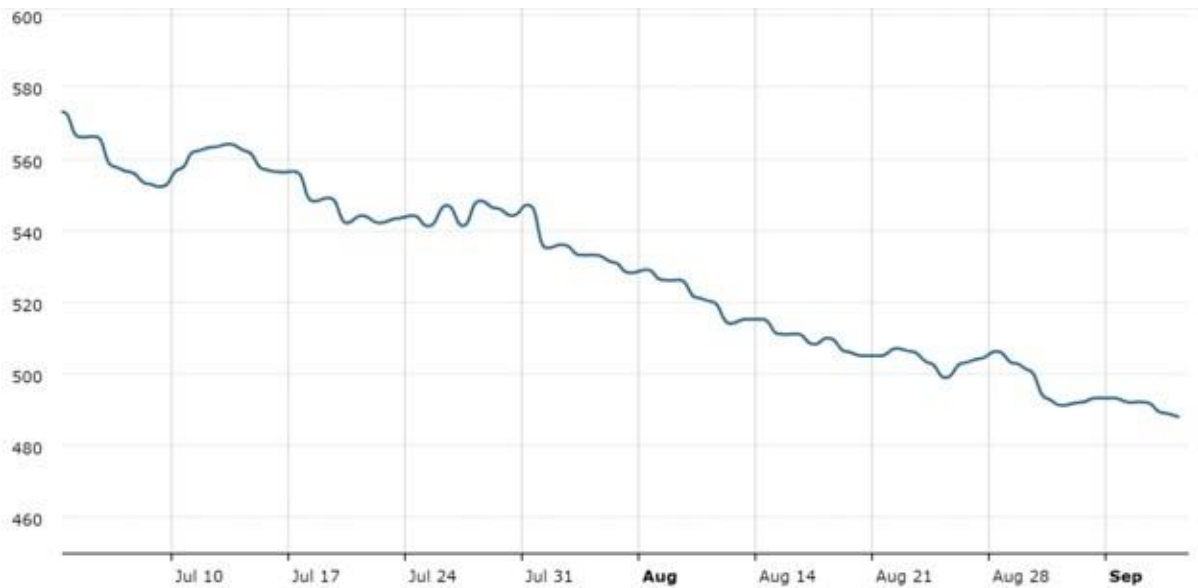
Het is echter van belang aan te halen dat deze verschillende entiteiten nog niet geopend waren in het najaar van 2023. De gevangenis van Haren draaide toen met andere woorden nog niet op volle capaciteit. Concreet betekent dit dat de volgende entiteiten reeds geopend waren: Montain House, Forest House en Ocean House.

II. De Brusselse gevangenispopulatie: algemeen

Vooraleer er wordt ingegaan op de concrete cijfers inzake de Brusselse gevangenispopulatie, wordt hieronder eerst een algemene schets gegeven van deze populatie. Op onderstaande twee grafieken kan de gevangenispopulatie van Haren en Sint-Gillis aflezen worden. Deze grafieken behandelen de periode van juli 2023 t.e.m. september 2023. De cijfers voor het opstellen van deze grafieken werden verkregen aan de hand van Sidis Suite op 6/09/2023 voor Haren en 19/10/2023 voor Sint-Gillis.

Figuur 3: gevangenispopulatie Haren

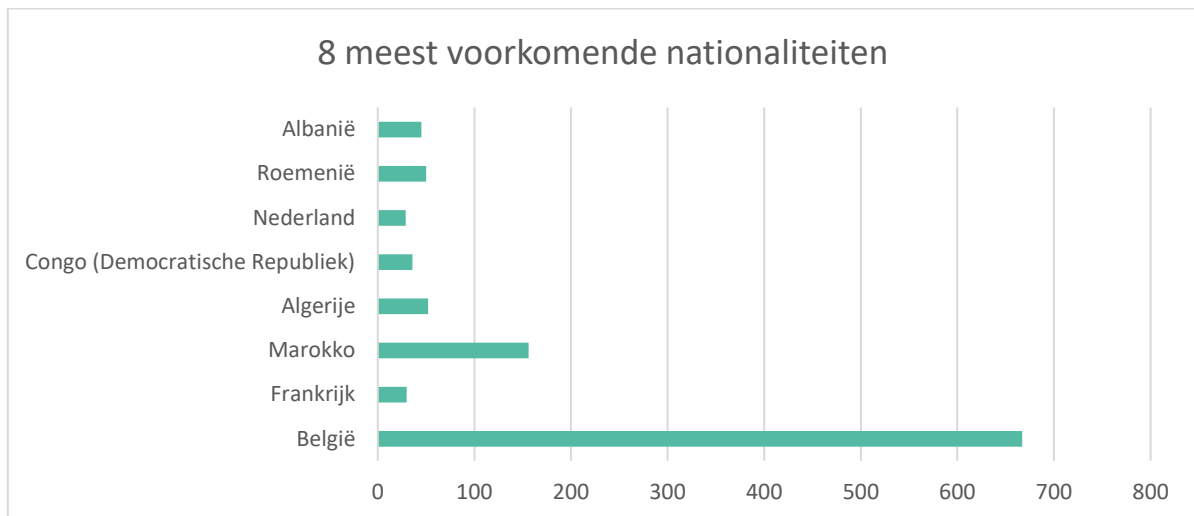
Figuur 4: gevangenispopulatie Sint-Gillis

III. De Brusselse gevangenispopulatie: cijfers

De gevangenis van Sint-Gillis was oorspronkelijk ontworpen voor vijfhonderdentwee gedetineerden ('theoretische capaciteit'). De capaciteit werd tussen 2019 en 2020 vergroot tot achthonderdveertig gedetineerden ('operationele capaciteit'). In de tussentijd lag de feitelijke bezetting van de gevangenis echter vaak boven de negenhonderd gedetineerden. Dat kwam neer op een overbevolkingsgraad van 107% ten opzichte van de 'operationele capaciteit', maar van 179% ten opzichte van de 'theoretische capaciteit' (Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen, 2023). Op 23 augustus daalde de populatie van Sint-Gillis tot "slechts" vijfhonderdenzeven gedetineerden, en de "operationele" capaciteit werd, in de statistieken opgesteld door mijn administratie, teruggebracht tot vijfhonderdtachtig plaatsen (Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen, 2023).

Naast de bovenstaande cijfers uit het jaarverslag van de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen, werden er ook actuele cijfers verzameld voor de sites van Haren en Sint-Gillis. Wat de site van Sint-Gillis betreft werden de volgende grafieken opgesteld:

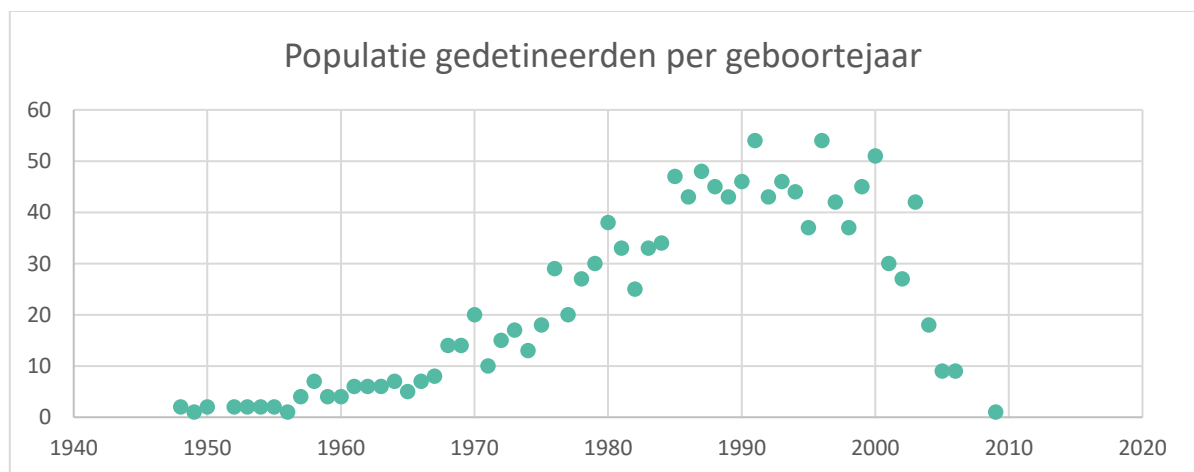
Wat de site van Haren betreft gaat dit om andere grafieken, namelijk deze onderstaand:

Figuur 8: meest voorkomende nationaliteiten Haren

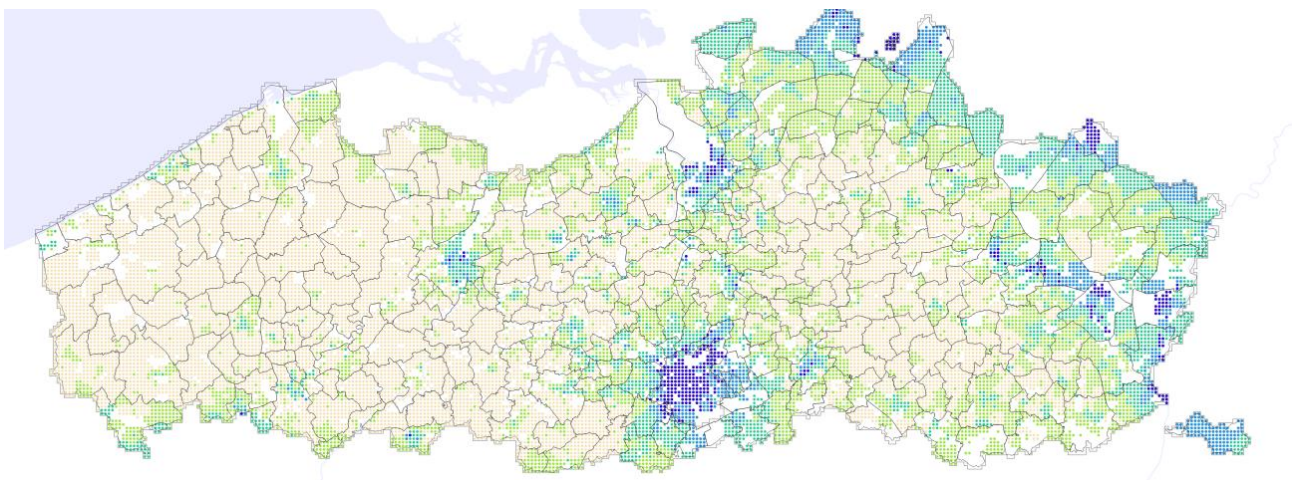

Figuur 9: gevangenispopulatie Haren

Figuur 10: leeftijd Haren

Ook moet er opgemerkt worden dat de Brusselse samenleving divers is. Deze superdiversiteit kan bijgevolg ook geïdentificeerd worden in de gevangenis. Zo verblijven er in de gevangenis van Haren gedetineerden van bijna 60 verschillende nationaliteiten.⁹ Daarnaast kan er uit figuur 3 afgeleid worden dat er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2021 meer dan 60% inwoners een migratieachtergrond hebben (Departement Omgeving, 2021). Voor de hulp- en dienstverlening stellen zich hier uitdagingen voor wat betreft de taligheid van het aanbod en het bereiken van anderstalige gedetineerden.

Figuur 13: superdiversiteit Vlaanderen en Brussel

Wanneer we vervolgens kijken naar de arbeidsmarkt in Brussel kan er vastgesteld worden dat de werkloosheidscijfers eind juli 2023 een stijging inhouden van 3,6% ten opzichte van de cijfers van juli 2022 (Actiris, 2023). De effecten van de huidige economische crisis die gekoppeld kan worden aan de oorlog in Oekraïne, maar ook de hoge inflatie zijn volgens het maandrapport van Actiris (2023) beperkt. Concreet betekent dit dat er eind juli 2023 89.231 niet-werkende werkzoekende geteld konden worden in het Brusselse gewest. Dit cijfer staat voor 15,5 % van de Brusselse bevolking.¹⁰ Inzake hulp- en dienstverlening aan gedetineerden blijft het een uitdaging om de drempels die ervaren worden bij de toegang tot de arbeidsmarkt

⁹ Cijfers van het DGEPI op datum van 6.07.23.

¹⁰ Dit percentage werd gemeten op grond van de beroep actieve bevolking, waarbij rekening werd gehouden met de recente evolutie van de Brusselse werkgelegenheid. Deze actieve bevolking werd berekend op basis van de actuele gegevens van de Nationale Bank en de Enquête naar de Arbeidskrachten van de FOD Economie.

tijdens en na detentie aan te pakken en hen via het aanbod (opleidingen, trajecten, enz.) volwaardig te re-integreren op de arbeidsmarkt.

Ten slotte is Brussel ook een stad waar personen van over de hele wereld aankomen met een verschillende achtergrond, cultuur- en taalbagage. Dit biedt mogelijkheden op vlak van samenwerkingen vanuit de gevangenis met organisaties die expertise hebben in deze materie.

Bijkomend werd er in het kader van deze omgevingsanalyse ook een blik geworpen op de huisvestingsmarkt van Brussel. Gezien het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het duurste gewest is op vlak van vastgoedprijzen ervaren ook hier gedetineerden drempels met betrekking tot hun re-integratie (STATBEL, 2023). Dit wordt ervaren in combinatie met een krappe huisvestingsmarkt waar 43000 Brusselse gezinnen op de wachtlijst staan voor een sociale woning (Brusselse Hoofdstedelijke Regering, 2019).

ii. De gemeenschappen

Binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de institutionele situatie bijzonder complex. De bevoegdheidsverdeling is gefragmenteerd, vooral vanwege het tweetalige karakter van dit Gewest, maar ook vanwege de politieke keuzes die gemaakt werden in termen van bevoegdheidsverdeling. Bijgevolg zijn de Vlaamse gemeenschap, de Franse gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie in de Brusselse gevangenissen bevoegd voor de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden waarbij ze elk een afzonderlijk beleid uitgestippeld hebben. Afgezien van de ‘traditionele’ hulp -en dienstverleningsdiensten voor gedetineerden die vallen onder de bevoegdheid van één van deze drie gemeenschappen, komen er ook een groot aantal zogenaamde ‘gespecialiseerde’ of ‘specifieke’ diensten deze aanvullen. Alle gemeenschappen, alsook de specifieke diensten, hebben een beleidscoördinator die belast is met de coördinatie van de hulp -en dienstverlening in de gevangenis:

- Voor de Vlaamse gemeenschap zijn dit Eva Meeus en Audrey Teugels;
- Voor de Waalse gemeenschap is dit Denis Watteyne;
- Voor de Brusselse gemeenschap is dit Isabelle Etienne;
- Voor de specifieke diensten is dit Kris Meurant.¹¹

¹¹ Kris vervangt *ad interim* Jacqueline Rousseau.

Gezien deze institutionele complexiteit, is er regelmatig overleg nodig tussen de verschillende partijen. Dit gebeurt zowel op structureel wekelijks of tweewekelijks overleg als op de *comité de concertation*. De belangrijkste taken van het *comité* zijn het organiseren van een permanent overleg tussen alle betrokken partijen, de samenwerking en coördinatie in het werkveld ondersteunen en bevorderen en de bevoegde autoriteiten adviseren over het gevoerde en uit te voeren beleid inzake hulp- en dienstverlening in de Brusselse gevangenissen.

IV. Tendensen in de samenleving

Voor het opstellen van het actieplan, was het ook van belang om aandacht te schenken aan de actuele tendensen in de samenleving. Deze dienen vooral ter inspiratie, maar hielpen ook om de prioriteiten te bepalen.

Inspirerende tendensen:

- Digitalisering en de stijging van digitale toepassingen in de verschillende geledingen en op verschillende domeinen;
- Media-aandacht voor het leven achter de muren in recente berichtgeving en/of programma's;
- Interesse van het middenveld om samen te werken met de actoren van de hulp- en dienstverlening in de gevangenis;
- De strijd tegen straffeloosheid en de bespreekbaarheid van het thema detentie en de zin van de bestraffing;
- Bespreekbaarheid van het thema re-integratie;
- De strijd tegen discriminatie, racisme, LGBTQI+, gendergelijkheid en vrouwenrechten;
- Respect voor mensenrechten.

Aandachtspunten:

- Beperkte toegang van gedetineerden tot digitale toepassingen en het gevaar digibeeft te zijn;
- Polarisering van de samenleving en het gevaar van wij-zij denken;
- Besparing als bedreiging voor sector en organisaties van de hulp- en dienstverlening;
- Stigma waarmee (ex-)gedetineerden te kampen krijgen;

- Roep om strenge straffen en het straffen van alle veroordeelden;
- Aandacht voor de impact van detentie op de directe sociale omgeving;
- Krapte op de arbeidsmarkt. Dit heeft gevolgen op de aanwerving van de geschikte profiele binnen het justitiële kader, maar ook bij de verschillende partners van de Vlaamse Gemeenschap.

V. Het realiseren van de re-integratie

Tot slot brachten de hulp- en dienstverleners de centrale drempels in kaart die in Brussel de re-integratie bemoeilijken:

- Het vinden van werk en woonst in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- Eenzaamheid en het ontbreken van een sociaal netwerk;
- Detentieplan op maat van elke gedetineerde;
- Detentieschade tijdens en na detentie;
- Gebrek aan autonomie en verantwoordelijkheid tijdens detentie;
- Doorstroommogelijkheden naar voorzieningen na detentie;
- De taalbarrière.

2. DOELSTELLINGEN HULP- EN DIENSTVERLENING 2023-2026

SD 2. Alle Vlaamse beleidsdomeinen zetten maximaal in op hulp- en dienstverlening, en in het bijzonder op onderwijs, werk, welzijn, geestelijke gezondheidszorg en wonen, aan gedetineerden om re-integratie te bevorderen, zodoende ook recidive te beperken en nieuwe slachtoffers te voorkomen.

<p>OD 1</p>	<p>We verhogen het draagvlak voor hulp- en dienstverlening door gerichte en professionele communicatie.</p> <p>Actie 1: We streven ernaar themadagen te organiseren in de gevangenis van Haren (n.a.v. complimentendag, moederdag, vaderdag, valentijn, kerstmis, suikerfeest, enz.).</p> <p>Trekker: CORT</p> <p>Timing: 2023 – 2026</p> <p>Indicator: Aantal themadagen</p> <p>Actie 2: We streven ernaar een thema(cultuur)week te organiseren.</p> <p>Trekker: CORT en de verschillende gemeenschappen</p> <p>Timing: 2023-2026</p> <p>Indicator: Georganiseerde themaweek</p> <p>Actie 3 : We tekenen een haalbaar communicatieplan uit ter verbetering van onze communicatie in de gevangenis.</p> <p>Trekker: Beleidscoördinator in samenspraak met het CORT</p> <p>Timing: 2024 - 2025</p> <p>Indicator: Communicatieplan beschikbaar en in gebruik</p>
<p>OD 2</p>	<p>We blijven streven naar het garanderen van een basisaanbod in groep en individueel op de huidige sites van Sint-Gillis, Vorst en in Haren.</p>

Actie 9: We bouwen een onderwijsaanbod uit in Haren volgens de principes van de Vlaamse leidraad.

Trekker: VOCVO i.s.m. de Centra voor Volwassenenonderwijs en Ligo Brusselleer

Timing: 2023-2026

Indicator: Aantal aanbod en bereik

Actie 10: We blijven streven naar het detecteren van signalen van partners en gedetineerden rond individuele leernoden.

Trekker: VOCVO en Leerwinkel Brussel i.s.m. het CORT

Timing: 2024-2026

Indicator: Aantal signalen

Actie 11: We zetten de bestaande vrijwilligerswerking in Brussel verder i.h.k.v. onderwijs.

Trekker: VOCVO en Leerwinkel Brussel

Timing: 2023-2024

Indicator: Er is een overeenkomst

Actie 12: We verkennen de opties om de individuele leermogelijkheden in de gevangenis van Sint-Gillis verder te zetten in samenwerking met de bibliotheek.

Trekker: Leerwinkel Brussel i.s.m. Nederlandstalige Bibliotheek Sint-Gillis

Timing: 2024-2026

Indicator: Aantal overlegmomenten

Actie 13: Er wordt gestreefd naar een samenwerking tussen de verschillende gemeenschappen inzake de bibliotheekwerking in de gevangenis van Haren.

Trekker: Beleidscoördinatoren i.s.m. de andere gemeenschappen

Timing: 2023-2024

Indicator: Aantal overlegmomenten en samenwerkingsverbanden

<p>OD 3</p>	<p>We zetten in op evaluatie en vernieuwing van het onthaalaanbod voor gedetineerden.</p> <p>Actie 14: We organiseren onthaal via <i>peer-to-peer</i> methodiek waaraan gedetineerden actief participeren.</p> <p>Trekker: Ligo Brusselleer en Vocvo</p> <p>Timing: 2023-2026</p> <p>Indicator: Aantal lesmomenten <i>peer-to-peer</i> en aantal onthaalde gedetineerden</p> <p>Actie 15: We lopen intern een traject om ons huidige onthaal- en begeleidingsaanbod af te stemmen en uit te schrijven en maken een vertaling naar de context van Haren (cf. verdeelsleutel en digitalisering) en hechten hierbij belang aan het onafhankelijke aspect.</p> <p>Trekker: CAW Brussel (JWW)</p> <p>Timing: 2023-2026</p> <p>Indicator: Hernieuwd werkingskader onthaal en begeleiding</p> <p>Actie 16: We streven ernaar op de verschillende sites <i>blended</i> hulpverlening te verkennen en in te zetten.</p> <p>Trekker: CAW Brussel (JWW)</p> <p>Timing: 2023-2026</p> <p>Indicator: Hernieuwd werkingskader onthaal en begeleiding</p> <p>Actie 17: We streven ernaar te verkennen hoe het onthaal, aanbod en de begeleiding vorm kan krijgen in het detentiehuis van Vorst.</p> <p>Trekker: CAW Brussel (JWW)</p> <p>Timing: 2023-2026</p> <p>Indicator: Aantal onthaalmomenten, begeleidingen</p>
<p>OD 4</p>	<p>We zetten stappen om gedetineerden actief te laten participeren aan diverse aspecten van het hulp- en dienstverleningsaanbod.</p>

	<p>Actie 18: We evalueren de bestaande sport- en bibliotheekfatik werking in Sint-Gillis en breiden uit naar participatie van gedetineerden aan de werking van het CORT.</p> <p>Trekker: CORT i.s.m. justitie</p> <p>Timing: 2023-2024</p> <p>Indicator: Evaluatie sport- en bibliotheekfatik, uitgeschreven profiel en oprichting fatikwerking CORT</p>
OD 5	<p>We zetten in om gedetineerden te informeren over slachtofferdaderbemiddeling.</p> <p>Actie 19: Tijdens de herstelweek nemen we deel aan de filmbespreking die doorgaat in de gevangenis van Haren.</p> <p>Trekker: Rode Antraciet met ondersteuning van Moderator</p> <p>Timing: 2023 - 2025</p> <p>Indicator: Deze activiteit vond plaats</p> <p>Actie 20: We organiseren infosessies om het bemiddelingsaanbod toe te lichten aan de Nederlandstalige gedetineerden in Haren.</p> <p>Trekker: Moderator</p> <p>Timing: 2024-2025</p> <p>Indicator: X-aantal gedetineerden geïnformeerd</p>
OD 6	<p>We zetten in op de verdere ontwikkeling van capaciteiten, competenties en kennis van gedetineerden.</p> <p>Actie 21: Verderzetting van individuele leerloopbaanbegeleiding in Haren om competenties bij gedetineerden na te gaan en een persoonlijk leertraject uit te werken binnen en/of buiten de muren</p> <p>Trekker: Leerwinkel Brussel</p> <p>Timing: 2023-2025</p> <p>Indicator: Aantal begeleidingen</p>

	<p>Timing: 2023-2025</p> <p>Indicator: Aantal overlegmomenten en samenwerkingsverbanden</p> <p>Actie 26: We investeren in vorming en expertise rond migratie en radicalisering.</p> <p>Trekker: CGG Ahasverus Psychotherapie-Brug</p> <p>Timing: 2023-2026</p> <p>Indicator: Aantal vormingen</p>
OD 8	<p>We investeren in de detectie van en het aanbod voor gedetineerden met een psychische en/of psychiatrische problematiek.</p> <p>Actie 27: We verkennen de samenwerkingsmogelijkheden om te werken rond drugs en verslavende middelen.</p> <p>Trekker: Beleidscoördinatoren i.s.m. gespecialiseerde diensten</p> <p>Timing: 2024-2026</p> <p>Indicator: Aantal informatiedelingsmomenten</p> <p>Actie 28: We bouwen groepsaanbod uit binnen en buiten de gevangenis van Haren voor de doelgroep gedetineerde en geïnterneerde personen met een vermoeden van handicap en al dan niet bijkomende psychiatrische problematiek.</p> <p>Trekker: Hubbie vzw en De Ark</p> <p>Timing: 2024-2026</p> <p>Indicator: Aantal ateliers</p> <p>Actie 29: We bouwen groepsaanbod uit binnen en buiten de gevangenis van Sint-Gillis voor de doelgroep geïnterneerde personen met een vermoeden van handicap en al dan niet bijkomende psychiatrische problematiek.</p> <p>Trekker: Hubbie vzw en Dienst Ondersteuningsplan</p> <p>Timing: 2023-2024</p> <p>Indicator: Aantal uitwisselingen rond expertisedeling en aantal beantwoorde vragen</p>

	<p>Actie 34: We verkennen de inzichten verkregen in andere gevangenissen rond de doelgroep gedetineerden met een autismestoornis en verkennen hoe dit in een volgend actieplan zou kunnen vertaald worden naar de Brusselse context.</p> <p>Trekker: Hubbie vzw, Dienst Ondersteuningsplan en de Ark i.sm. Brusselse partners</p> <p>Timing: 2023 - 2026</p> <p>Indicator: Aantal uitwisselingsmomenten en overlegmomenten met partners in Brussel</p> <p>Actie 35: We initiëren een jaarlijks overleg met het zorgteam in de gevangenissen van Haren en Sint-Gillis.</p> <p>Trekker: CGG</p> <p>Ahasverus Psychotherapie-Brug</p> <p>Timing: 2023 - 2025</p> <p>Indicator: Aantal overleggen tussen beide diensten</p>
<p>OD 9</p>	<p>We investeren in de groep van gedetineerde veelplegers.</p> <p>Actie 36: We willen zicht krijgen op het onderzoek van het Agentschap justitie en handhaving en de resultaten hiervan zodat we dit kunnen vertalen naar de Brusselse context.</p> <p>Trekker: Beleidsteam</p> <p>Timing: 2023 - 2024</p> <p>Indicator: Onderzoeksrapport</p>
<p>OD 10</p>	<p>We investeren in een aanbod voor daders van intra-familiaal.</p> <p>Actie 37: We bouwen onze expertise binnen de gevangenis verder uit rond het individueel aanbod voor daders van intra-familiaal geweld.</p> <p>Trekker: Betrokken leden van het beleidsteam</p> <p>Timing: 2023 - 2025</p> <p>Indicator: aantal informatiemomenten</p>

	<p>Actie 38: We volgen de ontwikkelingen van het <i>Family Justice Center</i> op in Halle-Vilvoorde en ketenaanpak in Brussel en bekijken de afstemming met het aanbod hulp- en dienstverlening in de Brusselse gevangenissen.</p> <p>Trekker: CGG Ahasverus Psychotherapie-Brug i.s.m. lokale gevangenisdirectie</p> <p>Timing: 2023 - 2025</p> <p>Indicator: Overlegmomenten</p>
OD 11	<p>We investeren in een aanbod voor daders van seksueel geweld.</p> <p>Actie 39: Het lopende aanbod in kader van pre-therapie behouden en eventuele nieuwe pistes verkennen.</p> <p>Trekker: CGG Ahasverus Psychotherapie-Brug</p> <p>Timing: 2023 - 2025</p> <p>Indicator: Aantal begeleidingen</p>
OD 12	<p>We remediëren in de mate van het mogelijke de taalproblematiek van anderstaligen via aangepaste bekendmaking en aanbod op maat.</p> <p>Actie 40: We maken het aanbod, de activiteiten en het reglement van de bibliotheek bekend rekening houdend met de aanwezige drempels waarbij er ook gewerkt wordt aan een goede en duidelijk signalisatie.</p> <p>Trekker: Nederlandstalige Bibliotheek Sint-Gillis</p> <p>Timing: 2023-2024</p> <p>Indicator: Aantal bekendmakingspublicaties in vreemde talen en aantal activiteiten</p> <p>Actie 41: We investeren en experimenteren met vertaaloortjes bij anderstaligen die het Nederlands of het Engels niet voldoende beheersen in de gevangenissen van Haren en Sint-Gillis.</p> <p>Trekker: CGG Ahasverus Psychotherapie-Brug</p> <p>Timing: 2024-2026</p> <p>Indicator: Proefperiode van een jaar, waarin cliënten bevroegd worden ter evaluatie alsook een evaluatie binnen het team van Psychotherapie-Brug</p>

<p>OD 13</p>	<p>Optimalisering van de preventieve gezinsondersteuning bij gedetineerde moeders en zwangere vrouwen.</p> <p>Actie 42: We streven naar het organiseren van individuele ondersteuning en doorverwijzing van (zwangere) vrouwen en hun kind(eren) in de gevangenis met een (ex)domicilie in Vlaanderen of die een opvolging door Kind en Gezin wensen.</p> <p>Trekker: Lokaal team Kind en Gezin – Agentschap Opgroeien</p> <p>Timing: Bij aankomst van de eerste Nederlandstalige moeders in Haren</p> <p>Indicator: Aantal begeleidingen</p> <p>Actie 43: Stimuleren en faciliteren van deelname aan externe dagopvang (i.s.m. kinderdagverblijf in de omgeving van Berkendael) voor inwonende kinderen van gedetineerde moeders met het oog op hun welzijn en ontwikkelingskansen.</p> <p>Trekker: Lokaal team Kind en Gezin – Agentschap Opgroeien</p> <p>Timing: 2024-2026</p> <p>Indicator: Samenwerkingsakkoord met kinderdagverblijf en aantal kinderen in verblijf</p> <p>Actie 44: We bouwen meer expertise op rond het gebruik van klare taal.</p> <p>Trekker: CORT</p> <p>Timing: 2024-2025</p> <p>Indicator: Gevolgde workshops</p> <p>Actie 45: We bieden niet-talig groepsaanbod aan en zorgen voor een niet-talige of anderstalige bekendmaking ervan.</p> <p>Trekker: CORT</p> <p>Timing: 2025</p> <p>Indicator: De vormgeving van niet- of anderstalige bekendmakingspublicaties</p>
---------------------	---

SD 4. We zetten in op de overgang van het leven binnen en buiten de gevangenis zodat de gedetineerde het traject dat hij binnen de gevangenis heeft opgezet, kan verderzetten na zijn vrijlating en omgekeerd.

OD 14 We creëren hefboomen voor re-integratie op verschillende levensdomeinen om de overgang binnen buiten te faciliteren.

Actie 46: We streven ernaar een jobbeurs te organiseren in Haren in samenwerking met de partners betrokken in de toeleiding naar tewerkstelling over de gemeenschappen heen.

Trekker: Groep INTRO (in samenwerking met de VDAB, APRES, APP)

Timing: 2025

Indicator: Organisatie van de jobbeurs

Actie 47: We streven ernaar activiteiten in de bibliotheek van Sint-Gillis te organiseren in samenwerking met de Vlaamse partners, waarvan minstens één gericht op het dichten van de kloof tussen de gevangenis en samenleving.

Trekker: Nederlandstalige Bibliotheek Sint-Gillis (in samenwerking met het CORT)

Timing: 2023-2024

Indicator: Aantal activiteiten en bereik

Actie 48: We zetten in op de toegankelijkheid van de dienstverlening en onderzoeken hoe gedetineerden vroeger kunnen voorbereid worden in hun traject naar werk of opleiding. We investeren hiertoe in samenwerking met de *outreaching* partners in de gevangenis om het bereik binnen de doelgroep nog te vergroten.

Trekker: VDAB

Timing: 2024-2026

Indicator: Aantal samenwerkingen met *outreaching* partners

Actie 49: We streven ernaar via het groepsaanbod externe partners naar binnen te halen met als doel de samenwerking met organisaties te versterken in aanloop

naar de re-integratie met het oog op het vergemakkelijken van het re-integratietraject.

Trekker: De Rode Antraciet

Timing: 2023-2026

Indicator: Aantal samenwerkingsverbanden

Actie 50: We verkennen de mogelijkheid om aanbod en begeleiding aan te bieden aan de directe sociale omgeving van de gedetineerden.

Trekker: CAW Brussel (JWW)

Timing: 2023-2026

Indicator: Aantal begeleidingen

Actie 51: We zetten extra in op het stimuleren van het volgen van externe beroepsgerichte opleidingen (buiten de muren) en/of *e-learning* mogelijkheden waarbij de VDAB-pakketten kan aanleveren.

Trekker: VDAB i.s.m. externe partners en ICT-diensten van de gevangenis

Timing: 2024-2026

Indicator: Aantal gevolgen/aangeboden opleidingen en pakketten

Actie 52: We maken interne afspraken bij de VDAB over warme overdracht na detentie.

Trekker: VDAB

Timing: 2024-2026

Indicator: Afsprakennota's

Actie 53: We werken mee aan acties om de werkgeverszijde te stimuleren (ondersteuning werkgevers, werkplekieren, IBO en stages).

Trekker: VDAB i.s.m Cellmade

Timing: 2024-2026

Indicator: Aantal acties

	<p>Actie 54: We streven naar het geven van extra individuele sollicitatieondersteuning in de Brusselse gevangenissen.</p> <p>Trekker: VDAB i.s.m. externe diensten</p> <p>Timing: 2025-2026</p> <p>Indicator: Aantal ondersteuning /begeleidingen</p> <p>Actie 55: We onderzoeken de mogelijkheden inzake een samenwerking met het lokale gemeentebestuur zoals bijvoorbeeld een OCMW</p> <p>Trekker: Beleidscoördinatoren i.s.m. OCMW/ stad Brussel</p> <p>Timing: 2024-2026</p> <p>Indicator: overzicht van contactpersonen, aantal contactmomenten, toekomstige samenwerkingsafspraken</p> <p>Actie 56: We streven ernaar binnen het groepsaanbod gespreksgroepen te organiseren (cf. ouderschap, muziek).</p> <p>Trekker: CGG Ahasverus Psychotherapie-Brug i.s.m. CORT en andere gemeenschappen</p> <p>Timing: 2024-2026</p> <p>Indicator: aantal gespreksgroepen</p> <p>Actie 57: We streven ernaar informatiesessies te organiseren via de herstelacademie in Haren.</p> <p>Trekker: CGG Ahasverus Psychotherapie-Brug</p> <p>Timing: 2024-2026</p> <p>Indicator: aantal informatiesessies</p> <p>Actie 58: We streven ernaar systeem(therapeutische)gesprekken te laten doorgaan binnen de gevangensmuren van Haren.</p> <p>Trekker: CGG Ahasverus Psychotherapie-Brug</p> <p>Timing: 2024-2026</p>
--	--

	<p>Indicator: Overzicht van gerealiseerde systeemgesprekken gedurende de eerste twee jaar vanaf implementatie</p>
OD 15	<p>Binnen de bestaande context zetten we in op digitalisering bij de uitbouw van het aanbod.</p> <p>Actie 59: We streven ernaar participatief radio te voeren en uit te zenden met als doel een eerste radio-uitzending vorm te geven en uit te zenden.</p> <p>Trekker: De Rode Antraciet</p> <p>Timing: 2023-2026</p> <p>Indicator: Aantal activiteiten en uitzendingen</p> <p>Actie 60: We verkennen de mogelijkheden van een digitaal behandelaanbod (cf. dagboek; therapieland; mindfulness)</p> <p>Trekker: CGG Ahasverus Psychotherapie-Brug</p> <p>Timing: 2024-2026</p> <p>Indicator: Aantal overleggen en online aanbod</p> <p>Actie 61: We verhogen de digitale geletterdheid via ICT-cursussen en de inbedding ervan in individuele leertrajecten in het kader van diplomagericht leren.</p> <p>Trekker: VOCVO en leerwinkel Brussel</p> <p>Timing: 2023-2026</p> <p>Indicator: Aantal ICT-cursussen en bereik en aantal leertrajecten met focus op ICT</p> <p>Actie 62: Op basis van de nieuwe digitale mogelijkheden in Haren tekenen we een voorstel uit voor de integratie ervan in de (organisatie van) hulp- en dienstverlening.</p> <p>Trekker: Beleidscoördinatoren in samenspraak met het CORT</p> <p>Timing: 2023-2026</p> <p>Indicator: Plan met de koppeling van de digitale mogelijkheden in Haren naar de hulp- en dienstverlening</p>

SD 5. We zetten in op (hernieuwde en) versterkte samenwerking en organisatievormen om te komen tot een hulp- en dienstverleningsaanbod op maat voor elke gedetineerde.

OD 16 **De Vlaamse partners bundelen krachten en expertise via informeel en formeel overleg.**

Actie 63: We verkennen de methodiek van casusoverleg en lanceren een gemeenschappelijk cliëntoverleg tussen VDAB & Actiris voor vragen naar oriëntatie of opleidingswensen om de werkingen op elkaar afstemmen wat betreft leerloopbaan en traject naar werk.

Trekker: VDAB/Inbrussel, Groep INTRO i.s.m. eventuele andere partners

Timing: 2024 en 2026

Indicator: Aantal cliënt-overleggen

Actie 64: We onderzoeken de mogelijkheden om nieuwe samenwerkingsverbanden op te zetten voor de uitbouw van het onderwijsaanbod in Haren.

Trekker: VOCVO

Timing: 2023-2026

Indicator: Aantal contactmomenten/samenwerkingsverbanden

Actie 65: Jaarlijkse organisatie van een gezamenlijk evenement of bezoek in het kader van teambuilding en expertiseverhoging

Trekker: Vlaams coördinatieteam

Timing: 2023-2026

Indicator: Organisatie evenement en aantal deelnemers

Actie 66: Verderzetting van een groepscoördinatieteam in de schoot van het CORT voor meer samenwerking.

Trekker: Organisatieondersteuner i.s.m. het CORT

Timing: 2023-2026

Indicator: Aantal overlegmomenten en output en opmaak van planning groepsaanbod

OD 17

Met Justitie trachten we te verbinden en samen te werken rond vijf prioritaire werven met het oog op verbinding, verbetering van het aanbod en visie.

Actie 67: We sensibiliseren via overleg de strafuitvoeringsrechtbank rond ondersteunende opleidings- en tewerkstellingsmogelijkheden, vanuit de gevangenis, tijdens transitie en tijdens de verderzetting buiten de gevangenis.

Trekker: VOCVO, leerwinkel Brussel, VDAB/Inbrussel en Groep INTRO i.s.m. de beleidscoördinatoren

Timing: 2024 en 2025

Indicator: Aantal uitwisselingsmomenten

Actie 68: We streven ernaar een jaarlijks informatiedelingsmoment tussen het justitiehuis Brussel en de hulp- en dienstverlening in Brussel.

Trekker: Beleidscoördinatoren i.s.m. het justitiehuis Brussel

Timing: 2023-2026

Indicator: Jaarlijks informatiedelingsmoment

Actie 69: Er wordt gestreefd naar het implementeren van een lokaal suïcidebeleid in de gevangnissen van Haren en Sint-Gillis

Trekker: Beleidscoördinatoren i.s.m. de lokale directieleden en het CORT

Timing: 2023-2026

Indicator: Aantal overlegmomenten en samenwerkingsverbanden

Actie 70: We bewerkstelligen een zorgzame sluiting voor het gezamenlijk personeel van de oude gevangensites via een sociaal-artistiek erfgoedproject.

Trekker: Vlaams coördinatieteam i.s.m. Brussels Behoort ons Toe vzw

Timing: 2024

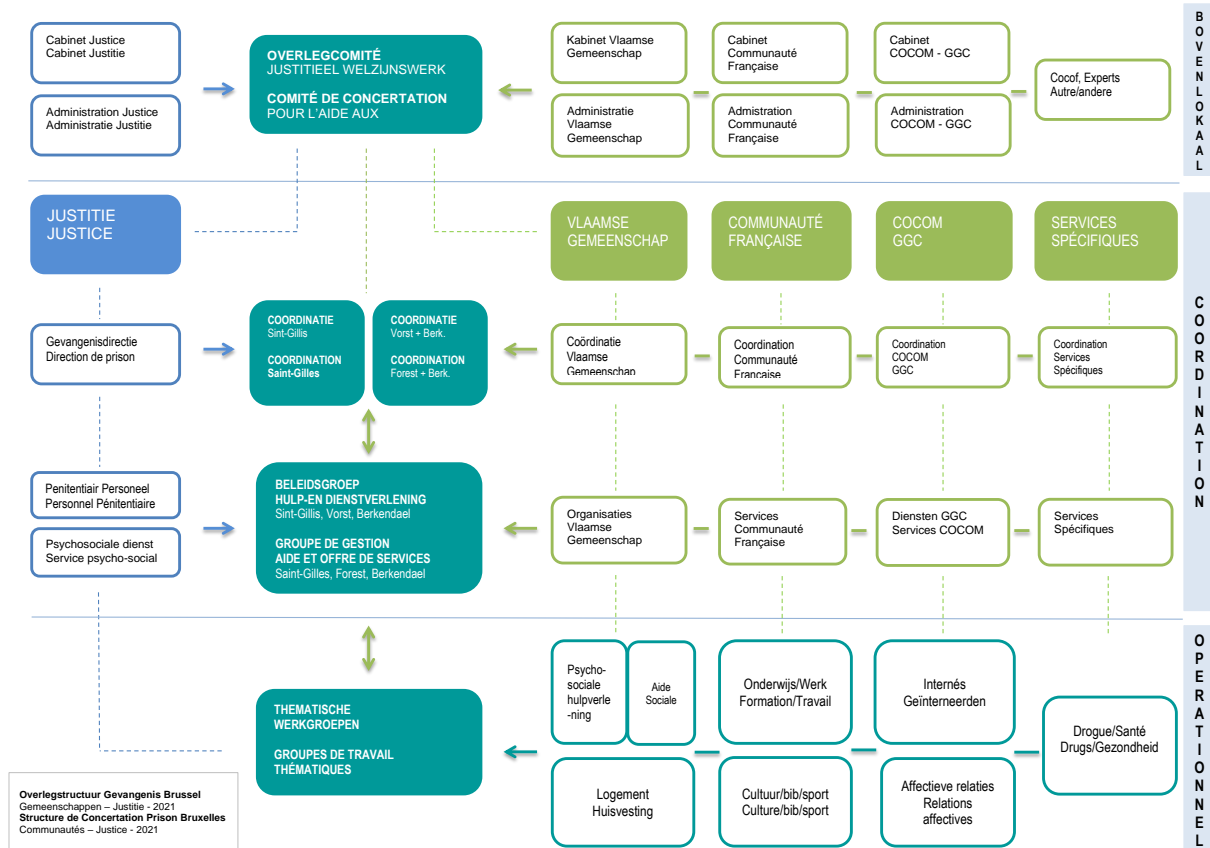
Indicator: Uitvoering/ verderzetting project (verzamelen verhalen, participatie, disseminatie)

Actie 71: We trachten contact te leggen met de zorgfuncties binnen de gevangenis met het oog op afstemming en doorverwijzing.

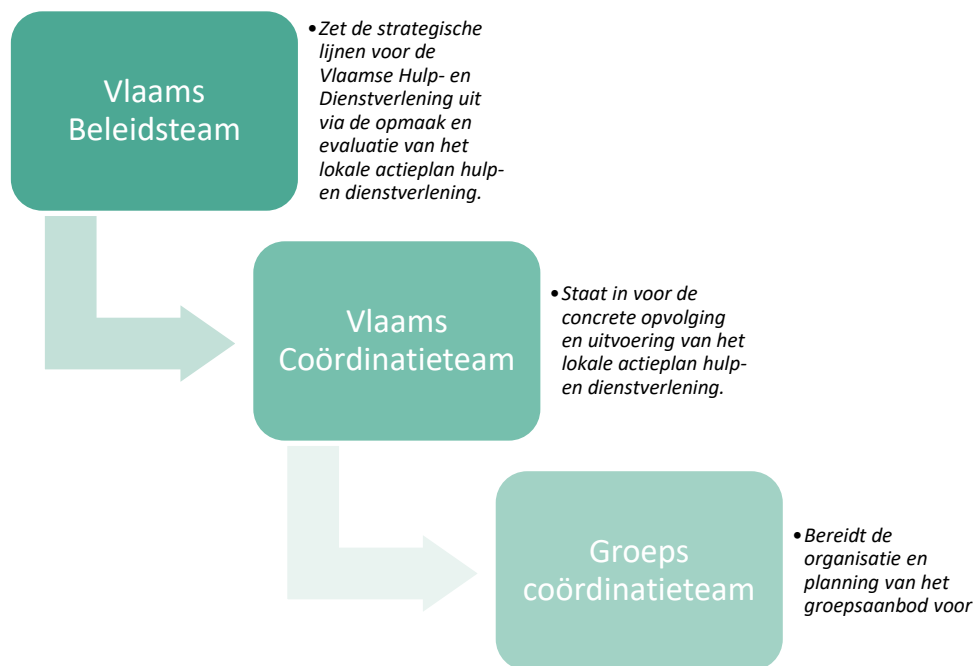
	<p>Trekker: CORT</p> <p>Timing: 2024</p> <p>Indicator: Aantal contacten en succesvolle doorverwijzingen</p> <p>Actie 72: We nemen een rol op bij het onthaal en vorming van (nieuwe) beambten over de gemeenschappen heen in Haren.</p> <p>Trekker: CORT i.s.m. justitie en gemeenschappen</p> <p>Timing: 2024</p> <p>Indicator: Aantal contactmomenten</p>
OD 18	<p>De multidisciplinaire aanpak in de samenwerking tussen de hulp- en dienstverleningspartners binnen de netwerkorganisatie evalueren en versterken: een nieuwe visie op detentie.</p> <p>Actie 72: We streven naar het verder uitbouwen van het aanbod vanuit de onderzoeksresultaten en analyse van het noden- en behoefteonderzoek bij verschillende stakeholders (cf. ESF-project).</p> <p>Trekker: Beleidscoördinatoren i.s.m. projectcoördinator en betrokken partner(s)</p> <p>Timing: 2023-2024</p> <p>Indicator: Onderzoeksrapport, uitgewerkte en opgestarte experimenten, eindrapport en duurzame inbedding van de experimenten.</p>

3. ORGANISATIESTRUCTUUR MET OVERLEGMODEL

I. Organogram Brusselse gemeenschappen

II. Organogram Vlaamse gemeenschap in Brussel

Organisatie	Vlaams Beleidsteam	Vlaams Coördinatieteam	Groeps-coördinatieteam
Vlaamse Overheid – BC's	✓	✓	✓
CAW Brussel JWW	✓	✓	✓
CGG Ahasverus – Psychotherapie-Brug	✓	✓	✓
Dienst Ondersteuningsplan			
Hubbie vzw	✓		
De Rode Antraciet	✓	✓	✓
Groep INTRO	✓	✓	
Kind en Gezin – Agentschap Opgroeien	✓	✓	
Moderator	✓	✓	
Nederlandstalige gemeentebibliotheek Brussel	✓	✓	
Tandem	✓	✓	
VDAB/InBrussel	✓	✓	
VOCVO	✓	✓	✓
Leerwinkel Brussel		✓	

4. BIBLIOGRAFIE

- Actiris. (2023). *Evolutie van de Brusselse arbeidsmarkt: maandverslag*.
- Beyens, K., & Maes, E. (2017). Gevangenis­capaciteit, gevangenis­bevolking en gevangenis­personeel: kwantitatieve evoluties. In K. Beyens & S. Snacken (Eds.), *Straffen: een penologisch perspectief*. Maklu.
- Brusselse Hoofdstedelijke Regering. (2019). *Gemeenschappelijke Algemene Beleidsverklaring van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie: regeerperiode 2019-2024*. <http://www.parlement.brussels/wp-content/uploads/2019/07/07-20-Algemene-Beleidsverklaring-brussels-parelement-2019.pdf>
- Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen. (2023). *Jaarverslag 2022*. https://ctrq.belgium.be/wp-content/uploads/2019/08/CTRG_Jaarverslag_2022_NL_DEF.pdf
- Departement Omgeving. (2021). *Toekomstverkenningen: Ruimtelijke verkenning van een superdiverse samenleving*.
- Federale Overheidsdienst Justitie. (2022). *Gevangenis van Sint-Gillis*. https://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/gevangenis/belgische_gevangenis/n/gevangenis/adres_gevangenis_stgillis
- Federale Overheidsdienst Justitie. (2023). *Detentiehuizen*. https://justitie.belgium.be/nl/themas/gevangenis/belgische_gevangenis/detentiehuizen
- STATBEL. (2023). *Woningprijzen - eerste kwartaal 2023*. Retrieved 25-8 from <https://statbel.fgov.be/nl/themas/bouwen-wonen/vastgoedprijzen#news>
- Vlaamse Regering. (2020). *Nota van de Vlaamse Regering ingediend door minister Zuhal Demir Vlaams strategisch plan Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden 2020-2025*. <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1622322>

5. BIJLAGEN

I. Bijlage 1: Lijst met Bijlagen

Bijlage 1	Lijst met bijlagen
Bijlage 2	Lijst met afkortingen
Bijlage 3	Lijst met tabellen en figuren
Bijlage 4	In te zetten middelen
Bijlage 5	Werkingsprincipes
Bijlage 6	Evaluatie van het actieplan 2021-2023

II. Bijlage 2: Lijst met afkortingen

BC	Beleidscoördinator
BT	Beleidsteam
CAW	Centrum Algemeen Welzijnswerk
CORT	Coördinatieteam
FOD	Federale Overheidsdienst
OD	Operationele doelstelling
SD	Strategisch doel
STRAP	Vlaams strategisch plan hulp –en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden 2020-2025

IV. Bijlage 4: In te zetten middelen

Voor het overzicht van de in te zetten middelen gekoppeld aan het actieplan ligt de klemtoon op drie elementen: (1) de hulp- en dienstverlening steunt grotendeels op de inzet van personeelsmiddelen (zie tabel hieronder); (2) een deel van de middelen betreft werkingsmiddelen en/of projectmiddelen van de verschillende partnerorganisaties van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, deze zijn intern te verkrijgen bij elke organisatie apart; (3) verder zijn er subsidies afkomstig van overheden zoals VGC en Sport Vlaanderen en (4) tot slot zijn er ook middelen afkomstig van justitie enerzijds via de dienst Cellmade voor wat betreft materiaal en uitbetalingen gedetineerden die een beroepsopleiding volgen en anderzijds via het steunfonds van de gevangenis. Deze middelen worden jaarlijks begroot en zijn afhankelijk van de vraag en de beschikbare middelen en het totaalbedrag varieert jaarlijks.

Gegevens personeelsinzet hulp- en dienstverlening aan gedetineerden		2023
Coördinatiefuncties	Aantal personen	VTE⁵
Beleidscoördinator	2	2
Organisatieondersteuner	1	1
Onderwijscoördinator ¹²	3	2,2
Sportfunctionaris DRA	2	1,2
Cultuurcoördinator DRA	2	1,1
Andere hulp- en dienstverleners	Aantal personen	VTE
Trajectbegeleiders JWW ¹³	3	2,8
Medewerkers CGG	6	1,9
Medewerker Tandem	1	Ad hoc
Detentieconsulent VDAB/InBrussel	1	0,5
Bibliotheekmedewerker Sint-Gillis (stad/ gemeente)	1	0,5

¹² Dit is van toepassing tot augustus 2024. Bijkomend worden er ook lesgevers ingezet. Het is echter niet mogelijk om deze uit te drukken in VTE's gezien deze inzet varieert in functie van het aantal lessen die per semester gegeven worden.

¹³ Hier moet nog een tijdelijke uitbreiding van 1,45 VTE voor Haren en 0,5 VTE voor het detentiehuis van VORST bij gerekend worden.

Slachtoffer-daderbemiddeling (Moderator)	1	0,5
Trajectbegeleiders Groep INTRO	2	1,5
Begeleiders DOP-BRaP	2	0,1
Begeleiders Hubbie	2	0,1
Kind en Gezin	2	0,2
Leerwinkel Brussel	1	1

Tabel 1: Personeelsinzet hulp- en dienstverlening aan gedetineerden in de Gevangenis Brussel

V. Bijlage 5: Werkingsprincipes

In 2018 en 2019 stelde het Beleidsteam werkingsprincipes op voor de hulp- en dienstverlening die de basis vormden van de werking in Sint-Gillis, Vorst en Berkendael alsook in Haren. Het Beleidsteam besloot om deze werkingsprincipes te blijven hanteren voor de periode 2023-2026. Deze principes zijn enerzijds relevant bij de opmaak van het actieplan en anderzijds bij onze dagelijkse werking.

Principe: Maximale **toegankelijkheid** van het hulp- en dienstverleningsaanbod

- Iedereen kan inschrijven voor aanbod;
- In Haren verblijven gedetineerden in leefeenheden, clusters en entiteiten. Binnen deze context streven we naar een aanbod op maat van deze gebouwen en waar relevant voor het aanbod naar deelname die de leefeenheid, cluster en/of entiteit desgevallend kan overstijgen;
- In Haren wordt het regime afgestemd tussen gemeenschappen en justitie om zo concurrentie tussen regime en activiteiten (bv. werk en hulp- en dienstverlening) te vermijden;
- Mannen en vrouwen kunnen desgevallend samen aan activiteiten deelnemen.

Principe: Maximale **continuïteit** van het aanbod waarborgen

- Wie (groeps)aanbod start kan deze ook afmaken, interne en externe transfers worden in rekening gebracht in overleg tussen gemeenschappen en justitie;
- Digitale toepassingen (agenda, informatie) ondersteunen de continuïteit van het aanbod.

Principe: Er is een gedifferentieerd aanbod in functie van **doelgroepen**

- De hulp- en dienstverlening is afgestemd volgens verschillende factoren zoals doelgroep, detentiefase, taal, onderliggende problematieken,...;
- Het doelpubliek is goed gekend en er wordt ingespeeld op hun specifieke noden/behoefte;
- Er kan outreachend gewerkt worden waar nodig (cfr. CGG op vleugel).

Principe: **Zelfredzaamheid** van de gedetineerde realiseren

- Wat gepland wordt aan hulp- en dienstverlening kan maximaal plaatsvinden op de afgesproken dag en uur;
- Situaties van structurele annuleringen van de hulp- en dienstverlening worden vermeden;
- Er is een digitaal platform voor alle gemeenschappen met het aanbod: online informatie en inschrijving;
- Briefwisseling van gedetineerden verloopt via een digitaal platform (met beperking om geen rappels te sturen);
- Digitalisering van de personeelsbadge, met maximale toegankelijkheid tot alle gebouwen (geen herinschrijving per gebouw);
- Individueel aanbod in eigen lokaal, zelf oproepen per telefoon;
- Toelating en aansluitingen voor laptops in de administratieve ruimtes en gesprekslokalen.

Principe: In Haren **communicatie** binnen en tussen de entiteiten bewerkstelligen

- Er is een digitaal platform voor alle gemeenschappen met het aanbod: online informatie en inschrijving;
- Er is automatisch zicht op de talenkennis van gedetineerden;
- Er is een gestandaardiseerd onthaal voor elke gedetineerde met duidelijke en transparante informatie over alle aspecten van het gevangenisleven;
- Digitalisering informatie (onthaalbrochure, groepsaanbod, inschrijvingen, rapportbriefjes).

Principe: In Haren **de kleinschaligheid** binnen het campusmodel als kans beschouwen

VI. Bijlage 6: Eindevaluatie ACTIEPLAN 2021 – 2023

Het actieplan Hulp- en Dienverlening aan Gedetineerden voor de Brusselse gevangenis had betrekking op de periode mei 2021 – oktober 2023. Tijdens deze periode vond de sluiting van de

gevangenis van Vorst en Berkendael plaats, werd de gevangenis van Haren en het detentiehuis van Vorst geopend en kon er over het algemeen geen groepsaanbod plaatsvinden in de gevangenis van Sint-Gillis. Een duidelijk overzicht van het aanbod in de Brusselse gevangenissen en het penitentiaire landschap in Brussel kan teruggevonden worden in de omgevingsanalyse (Cf. I. Het Brusselse penitentiaire landschap).

Omdat het actieplan in Brussel eerder gebald was en ook gericht was op andere aspecten dan het aanbod werden het merendeel van de acties gerealiseerd: van de vijfenveertig acties werden er achttien gerealiseerd, vijftien deels gerealiseerd en twaalf niet gerealiseerd. De korte samenvatting en motivatie hiervan kan gelezen worden in de tabel hieronder.

<p><u>Legende:</u></p> <p>± Deels gerealiseerd</p> <p>- Niet gerealiseerd</p> <p>+ Gerealiseerd</p>

Actie	Status	Samenvatting
We verhogen het draagvlak voor hulp- en dienstverlening door gerichte en professionele communicatie		
Actie 1: We tekenen een haalbaar communicatieplan uit ter verbetering van onze interne en externe communicatie, inclusief publicaties en mediabereik	+/-	Eerste stappen werden gezet met de nieuwsbrief. Het is deels niet gelukt omdat er geen aanbod was op de oude sites en het in Haren de opstartfase was. Door deze actie opnieuw mee te nemen, kan er hier toekomstig aan gewerkt worden.
We blijven streven naar het garanderen van een basisaanbod in groep en individueel op de		

huidige sites van Sint-Gillis, Vorst en Berkendael en in Haren		
Actie 2: We maken afspraken met de andere gemeenschappen inzake planning en bezetting, opdat het individueel aanbod steeds gespreid kan plaatsvinden	+	Hier is er steeds op ingezet op de verschillende diensten.
Actie 3: We bieden gevarieerd groepsaanbod op maat van elke Brusselse site en streven naar goede garanties voor groepsaanbod in arresthuis Sint-Gillis	+/-	Er is gevarieerd aanbod aangeboden, maar er waren geen garanties op groepsaanbod in Sint-Gillis.
Actie 4: We bereiden de vertaling van aanbod naar de site Haren voor, rekening houdend met de eigen middelen en de informatie over de nieuwe context	+	Die oefening werd gemaakt bij het groepsCORT.
We zetten in op evaluatie en vernieuwing van het onthaalaanbod voor gedetineerden		
Actie 5: We lopen intern een traject om ons huidige onthaal-en begeleidingsaanbod af te stemmen en uit te schrijven en maken een vertaling naar de context van Haren	+/-	De oefening is gedaan rond onthaal en begeleiding. De vertaling naar Haren is nog niet gelukt. Haren is later dan voorzien geopend. Het was ook onduidelijk hoe dit in Haren vorm zou krijgen.
Actie 6: We organiseren onthaal via peer-to-peer methodiek waaraan gedetineerden actief participeren	+/-	Er heeft twee keer een opleiding basiscommunicatie plaatsgevonden in de gevangenis van Sint-Gillis. Het pilootproject is goed verlopen. De uitrol van de buddywerking is door

begeleiding en ondersteuning van geradicaliseerde gedetineerden		
Actie 11: De hulp- en dienstverleners nemen deel aan multidisciplinair overleg in het kader van disengagement trajecten op basis van het draaiboek radicalisering	-	In Sint-Gillis hebben er twee vergaderingen met directie plaatsgevonden en nadien is dit stilgevallen
Actie 12: Er wordt ingezet op een aanklampend onthaal en desgevallend begeleiding ten aanzien van de doelgroep geradicaliseerde gedetineerden	+	CGG: Er zijn begeleidingen geweest. Caw: Als er geradicaliseerde gedetineerden gezien worden, proberen ze dit te realiseren. Er zijn een aantal werkafspraken gemaakt. Er wordt bijvoorbeeld op zijn minst 3 keer het aanbod van JWW uitgelegd. Onthaal is er wel geweest, begeleiding niet.
Operationele doelstelling: We investeren in de detectie van en het aanbod voor gedetineerden met een psychische en/of psychiatrische problematiek		
Actie 13: We faciliteren expertisedeling tussen de VAPH-sector, justitie en andere hulpverleningsdiensten in de gevangenis en dit zowel proactief als op vraag	+/-	Deze actie wordt meegenomen en er wordt verder aan gewerkt.
Actie 14: We bouwen individueel en groepsaanbod uit binnen en buiten de gevangenis voor de doelgroep gedetineerde en geïnterneerde personen met een vermoeden van	+/-	Deze actie wordt meegenomen en er wordt verder aan gewerkt.

handicap en al dan niet bijkomende psychiatrische problematiek		
Actie 15: We bieden ondersteuning bij implementatie van de directe financiering, het aanvragen van persoonsvolgende financiering en kwalitatieve doorverwijzing binnen de VAPH-sector	+/-	Deze actie wordt meegenomen en er wordt verder aan gewerkt.
We investeren in de groep van gedetineerde veelplegers		
Actie 16: We bepalen de criteria voor de doelgroep van gedetineerde veelplegers in Brussel en onderzoeken welk aanbod we hen kunnen bieden	-	
Operationele doelstelling: We investeren in een aanbod voor daders van intra-familiaal en seksueel geweld		
Actie 17: Voor daders van intra-familiaal geweld (inclusief kindermishandeling) reflecteren we over de korte ketenaanpak in de regio Halle-Vilvoorde en het opvolgen ervan binnen de regio Brussel	-	Het Family Justice Center heeft die ketenaanpak vervangen en het AJH is dit aan het uitbouwen waarbij er met het CGG overlegd wordt betreffende hun rol hierin.
Actie 18: Betreffende daders van seksueel geweld verkennen we samen met I.T.E.R. de mogelijkheden om het COSA-project op te starten vanuit de gevangnissen	+/-	Er waren beperkte middelen voor COSA waardoor er een groot personeelsverloop is. Er is nog geen vraag geweest van mensen die in begeleiding zijn in detentie om het COSA project op te starten, maar het kon is se wel. Er konden geen cliënten geïdentificeerd

		worden door ITER die in gevangenis waren.
We remediëren in de mate van het mogelijke de taalproblematiek van anderstaligen via aangepaste bekendmaking en aanbod op maat		
Actie 19: We bieden niet-talig groepsaanbod aan en zorgen voor een niet-talige of anderstalige bekendmaking ervan	+	We hebben niet-talig aanbod. Onze bekendmaking gebeurt ook in meerdere talen.
Actie 20: We bieden cursussen NT2 (Nederlands tweede taal) aan	-	Er werden wel NT1 lessen gegeven in Vorst. Door compartimentering tijdens de coronacrisis konden er geen groepen NT2 samengesteld worden.
Actie 21: We maken het aanbod, de activiteiten en het reglement van de bibliotheek bekend in bijkomende vreemde talen	+	Dit werd gerealiseerd. Het reglement en alle andere communicatie inzake de werking van de bibliotheek werden opgemaakt in bijkomende talen.
Actie 22: We leggen contacten met nieuwe en bestaande partners met het oog op verhoging van de expertise over (bereik van) anderstaligen en mogelijke samenwerkingen.	-	
Optimalisering van de preventieve gezinsondersteuning bij gedetineerde moeders en zwangere vrouwen		
Actie 23: Individuele ondersteuning en doorverwijzing van (zwangere) vrouwen en hun kind(eren) in de gevangenis met een (ex)domicilie	+	Maar we blijven hierop inzetten in het nieuwe actieplan

in Vlaanderen of die een opvolging door Kind en Gezin wensen		
Actie 24: Stimuleren en faciliteren van deelname aan externe dagopvang (i.s.m. kinderdagverblijf in de omgeving van Berkendael) voor inwonende kinderen van gedetineerde moeders met het oog op hun welzijn en ontwikkelingskansen	+/-	Er wordt hier verder op ingezet in het nieuwe actieplan
We creëren hefboomen voor re-integratie op verschillende levensdomeinen om de overgang binnen-buiten te faciliteren		
Actie 25: Uitrol van het ESF-project 'Learning inside out' (LIO) in Brussel om competenties bij gedetineerden na te gaan en een persoonlijk leertraject uit te werken binnen en/of buiten de muren	+	<p>Van de start van LIO in Brussel (2021) tot 20/09/2023 zijn er 183 dossiers opgemaakt (mensen die meer dan twee keer opgevolgd worden) en 134 infobemiddelingen (mensen die je 1 tot twee keer ziet).</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2021: 42 dossiers • 2022: 34 dossiers + 38 infovragen • 2023: 107 dossiers + 96 infovragen <p>In de tweede helft van 2022 is LIO in Brussel uitgebreid van 1 VTE naar 2 VTE, waaronder 0,5 VTE "leercoach" en dat hebben we onder andere ingevuld met een wekelijkse studiebegeleiding bij de mannen en een bij de vrouwen.</p>

Actie 26: We brengen minstens één extra aanbod vanuit de reguliere werking van het CAW binnen in de gevangenis om de toegankelijkheid ervan voor gedetineerden te verhogen binnen en buiten de muren	-	Niet gerealiseerd. Dit laag puur aan de context. Het standaardaanbod binnen brengen in de gevangenis was al een hele uitdaging. Het was niet mogelijk om ander aanbod of partners binnen te brengen.
Actie 27: Uitrol van het Erasmus+ project 'Sports in Prison, a Plan for the Future' (SPPF) om sportactiviteiten en clubs met een werking buiten de muren binnen te brengen	-	Niet gelukt in Vorst. Directie akkoord. Adjudanten akkoord. Uiteindelijk was het niet haalbaar in de praktijk wegens het spanningsveld tussen veiligheid/controlle en hulp- en dienstverlening.
Actie 28: Partnerschappen opzetten met externen (o.a. Dienst Nederlandstalige Aangelegenheden Sint-Gillis) met het oog op het uitbouwen van aanbod binnen de muren dat buiten kan verdergezet worden	+	Gerealiseerd. Zie het project Dialoog in de gevangnissen van Sint-Gillis en Berkendael en andere samenwerkingen. Het project 'exit' is nog lopend.
Actie 29: Organiseren van culturele activiteiten in de bibliotheek in samenwerking met de Vlaamse partners, waarvan minsten één gericht op het dichten van de kloof tussen gevangenis en samenleving	+/-	Groepsaanbod was de voorbije jaren niet mogelijk maar we proberen daar de komende jaren verder op in te zetten. Deze is dus maar deels gerealiseerd.
Actie 30: Om de overgang tussen binnen en buiten te vereenvoudigen, wordt het forensische werk binnen de reguliere CGG-werkingen aan de hand van intervisiebesprekingen gestimuleerd	+/-	De collega's zijn hun werking gaan uitleggen, ze kunnen er ook terecht voor concrete vragen rond forensische casussen. Fahim moet een beleid uitwerken binnen het CGG waarbij afstemming mogelijk is nagedacht moet worden hoe

		de toegang van cliënten die uit detentie komen verbeterd kan worden
Actie 31: Inzetten op toegankelijkheid van de dienstverlening en onderzoeken hoe gedetineerden vroeger voor te bereiden hun traject naar werk of opleiding uit te werken. We investeren hiertoe in samenwerking met de outreachende partners in de gevangenis om het bereik binnen de doelgroep nog te vergroten.	+	Philip heeft hierop ingezet. Dit was moeilijker tijdens Corona en in de gevangenis van Sint-Gillis, maar uiteindelijk toch een succes.
Binnen de bestaande context zetten we in op digitalisering bij de uitbouw van het aanbod		
Actie 32: We verhogen de digitale geletterdheid via ICT-cursussen en de inbedding ervan in leertrajecten binnen het 'Learning Inside out' project in kader van diplomagericht leren	-	Het was niet mogelijk om ICT cursussen aan te bieden en in te zetten op diplomagericht leren door een gebrek aan digitale mogelijkheden in de Brusselse gevangenissen.
Actie 33: We verhogen mediawijsheid en kritisch omgaan met informatie via specifieke activiteiten in de bibliotheek	+/-	Groepsaanbod was de voorbije jaren niet mogelijk maar we proberen daar de komende jaren verder op in te zetten.
Actie 34: We ontwikkelen een werkbaar kader voor het complementair aanbieden van blended leren en blended hulpverlening	+/-	Er werd hier stappen in gezet door verschillende partners.
Actie 35: De gevangenisbibliotheek sluit aan op het eengemaakt Bibliotheekstelsel met het oog op verbetering en uitbreiding digitale uitrusting	+	Gerealiseerd aan de hand van WISE.
Actie 36: Op basis van de nieuwe digitale mogelijkheden in Haren tekenen we een voorstel	-	Omwille van opstartfase van Haren die langer duurt dan voorzien, zijn

uit voor de integratie ervan in de (organisatie van) hulp- en dienstverlening		deze mogelijkheden nog niet bekend/verkend. Deze actie zal meegenomen worden.
De Vlaamse partners bundelen krachten en expertise via informeel en formeel overleg.		
Actie 37: Jaarlijkse organisatie van een gezamenlijk evenement of bezoek in het kader van teambuilding en expertiseverhoging	+	Jaarlijks wordt er een teambuilding georganiseerd. We hebben ook informele kanalen ontwikkeld die hiertoe bijdragen.
Actie 38: Oprichting van een ‘werkgroep groepsaanbod’ in de schoot van het Vlaams Coördinatieteam voor meer samenwerking	+	Dit is het groepsCORT. Ze komen jaarlijks ongeveer 4 keer samen.
Actie 39: We verkennen de methodiek van casusoverleg en lanceren een gemeenschappelijk cliëntoverleg tussen VOCVO, VDAB (partner) & Actiris (partner) voor vragen naar oriëntatie of opleidingswensen om de werkingen op elkaar afstemmen wat betreft leerloopbaan en traject naar werk	+	Dit was op vraag van de VDAB en Groep Intro bij de komst van LIO. Er hebben acht overlegmomenten plaatsgevonden. Er is een flowchart opgemaakt om gedetineerden beter door te verwijzen en doorgestuurd naar de hulp- en dienstverleners.
Met Justitie trachten we te verbinden en samen te werken rond vijf prioritaire werven met het oog op verbinding, verbetering van het aanbod en visie		
Actie 40: We hebben een actieve en intensieve uitwisseling en samenwerking ter voorbereiding van het uittekenen van hulp- en dienstverlening op maat van de site Haren	+	

Actie 41: We bewerkstelligen een zorgzame sluiting voor het gezamenlijk personeel van de oude gevangenis sites via een sociaal-artistiek erfgoedproject	+/-	Dit is een actie dat nog steeds lopende is.
Actie 42: We nemen actief deel aan een werkgroep ter bespreking, preventie en aanpak van de suïcide problematiek binnen de muren	+	Alles wat gedaan kon worden is gedaan, er wordt nu gekeken naar ons en naar de gevangenis directie.
Actie 43: We nemen een rol op bij het onthaal en vorming van (nieuwe) beambten over de gemeenschappen en houden minstens een onthaalgesprek met elke nieuwe beambte op de drie sites en in Haren	-	We gaan deze vertalen naar de context van Haren.
Actie 44: We sensibiliseren via overleg de Strafvatvoeringsrechtbank rond ondersteunende opleidings- en tewerkstellingsmogelijkheden, vanuit de gevangenis – tijdens transitie – verderzetting buiten de gevangenis	-	Er werden reeds inspanningen geleverd, maar zonder succes.

Tabel 2: Evaluatie actieplan 2021 - 2023

COLOFON

Opgemaakt en goedgekeurd door de leden van het Beleidsteam van de Brusselse gevangnissen: CAW Brussel JWW (Alain Rogiers/Justien Deprez), CGG Ahasverus Psychotherapie-Brug (Fahim De Leener), VOCVO (Marleen Strubbe/ Flore Croux), VDAB (Katleen Huyveneers), De Rode Antraciet (Jelle Miechielsen/Joëlle Kermarrec), Moderator (Petra Sampers), Groep INTRO (Sylvie Vanneste), Nederlandstalige Bibliotheek Sint-Gillis (Annemie Van Isterdael/ Katleen Broelinckx/ Laurent Decoux), Hubbie vzw (Céline Catthoor), Kind en Gezin – Agentschap Opgroeien (Nicole Mondelaers), DOP Vlaams-Brabant Brussel (Charlotte Bertelee), Tandem (Kaat Vanthuylne) en Vlaamse Overheid, Agentschap Justitie en Handhaving, afdeling hulp- en dienstverlening aan gedetineerden (Eva Meeus en Audrey Teugels).

Met de gewaardeerde medewerking van: de directie van de gevangenis van Haren (Jurgen Van Poecke en Mies Beckers), de directie van de gevangenis van Sint-Gillis (El Hassouni Nazieha/ Sophie Hubien), de leden van het coördinatieteam en de coördinatoren van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (Isabelle Etienne), Franse Gemeenschap (Denis Watteyne) en Specifieke Diensten (Jacqueline Rousseau/Kris Meurant).

Contact:

AGENTSCHAP JUSTITIE EN HANDHAVING

Afdeling Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden

M +32470 30 34 43

eva.meeus@vlaanderen.be

Gevangenis Haren: Witloofstraat 135, 1130 Haren

Gevangenis Sint-Gillis: Ducpétiauxlaan 106, 1060 Sint-Gillis

AGENTSCHAP JUSTITIE EN HANDHAVING

Afdeling Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden

M +32474 84 72 61

audrey.teugels@vlaanderen.be

Gevangenis Haren: Witloofstraat 135, 1130 Haren

Gevangenis Sint-Gillis: Ducpétiauxlaan 106, 1060 Sint-Gillis